

Ladányi György

„bingobengobongobongo, útra hív a messzi Kongó”

Szarajevói napló

Fatalisták vagyunk, mint Emil. Ujjat húzunk az életbiztosításunkkal. Ugye ismerős az a westernközhely, amikor az ivóban az életükben játszanak vendégek? Emil meghúzza a ravaszt a halántékára szorított revolveren, de nem történik semmi. A fegyver üresen kattán, most a másik két játékoson a sor. De náluk is ugyanez történik. Aztán váratlanul beront a kocsmába egy rabló, és elkiáltja magát: „fel a kezekkel!”. Emil, az éppen soros pisztolyelsütő résen van. Az útonállóra irányítja a csövet, a fegyver elsül, a bandita holtan rogy össze. Az előbbi rulettezők körülállják a padlón fekvő hullát. „Ez nem ér! – tiltakozik a másik kettő. - Ha ez a pasi nem ront közénk, te vesztettél volna” – hányják Emil szemére az események nem várt fordulatát.

A város környékén kirándulgatunk gépkocsin. A lukavicai ellenőrzőponton túljutva a Železničar völgyében csalinkázunk. A piros nyitott fedelű Renault-unkat egy félig fűrt, majd abahagyott alagútban rejtjük el. Nudizni megyünk a folyóra. Minek szúrjon szemet másoknak egy elhagyott kocsi az útszélen? Óvatosan ereszkedünk le a meredek parton. Pucéran remegek térdig gázolva a jéghideg, szódavízszínű vízben, míg elszánom magam rá, hogy alámerüljek.

Aztán hajtok Foča felé. Az autó egyedül rója az utat, ami jobbra-balra kanyarog, követve a folyót. Talán ezért hívják az ENSZ békefenntartók, az UNPROFOR kódnyelvén „Vipera Útvonalnak” a Sarajevóból F.-be vezető országutat, mert kanyarog, mint egy kígyó.

Vagy tán azért, mert itt minden kanyarban viperák leselkedhetnek a nem idevalósira. Tito partizánjai ezekről a magaslatokról csaptak le rendszeresen a Železničar völgyén át mozgó Bosna-SS és a németek lőszerszállító teherautóira hatvan éve. Most síri csend ural itt mindent. Mélyen benn vagyunk csetnik területen.

Az utat elszórt, üszkös házak szegélyezik. Aztán áthajtunk az első, majd a második lerombolt, kipusztított falun. „Häuserkampf” – házról házra folyó, elkeseredett, életre-halálra menő közelharc. Így jelöli a német katonai szleng azt, ami itt két-három éve lejátszódott. A támadóknak nem lehetett nehéz dolguk. Amíg az egyik ilyen ház törmelékében bukácsolunk, azon töröm a fejem, vajon hány percig lehetett képes egy átlagos muzulmán család katonai értelemben ellenállni a szerb különítményesek támadásának.

Talán tíz percig? Fél óráig? Különben honnan lenne a falakon ez a rengeteg belövés, tank és mindenféle kaliberű lőfegyver hagyta golyónyom? Végre berobogunk az első élő emberek, természetesen csupa szerbek lakta városkába, Trnovóba, és egy csapásra elfelejtjük az egészet.

Milyen békés itt minden! Azért a háború legszégyenletesebb nyoma, a szegénység ott van mindenütt. A főutcán, házaik elé ácsolt lócáikon öregek ücsörögnek. Az aggastyánok fején hajócska alakú szürke szerb sapka, valami titovkaféle, az öregasszonyokén fejkendő. Fegyverviselő korú férfiakat, szülésre fogható nőket nem látni. Ezek nyilván háborúznak, vagy kiszöktek a háború elől Németországba. Mi benzinre vadászunk, de helyzetünk kilátástalan. Ha most rögtön visszafordulnánk, ezzel az üzemanyag-mennyiséggel éppen elérhetnénk Szarajevót. Hát fordulunk. A falu végén, az út szélén egy férfi integet szakadt öltönyben. Azt mutatja, szívesen beszállna, ha arra mennénk tovább, amerre a koci orra mutat.

„Jöjjön csak, szálljon be!” Úgy tűnik, az üzem-

anyag helyett szereztünk egy utast. Vele indulunk el a boszniai szerbek fővárosa, Pale felé. Utasunk nagyon beszédes. Ha egy tizedét értjük abból, amit mond, annak örülünk. Roknoknál járt látogatóban Dobro Poljén, biztosan esküvőn, mert dől belőle a jó szerb szilvórium szaga. A stoppos a Drina menti Bratunacból való, ahol a harcok előtt mindenféle felekezettű polgár együtt élt, anélkül, hogy rájöttek volna, milyen elviselhetetlen is egymással összezárva lenni. „Mint tyúkok, libák és nyulak egy ketrecben” – ahogy Radovan Karadžićnak, a boszniai szerbek Führerének egy interjú során kicsúsztott – (kicsúsztott?) – a száján. Szóval Bratunacban volt az, ahol a várost percek alatt hatalmukba kerítő neves parancsnok, egy bizonyos Arkan tigrisei a muszlimán pap apját traktálták azzal az ötlettel, hogy a fia, a helyi hodzsa vérével töltött edényt ürítse a csetnikek és a Szentháromság egészségére.

Hogy aztán ivott-e vagy sem, arról már nem szól a fáma. A táj szelleme rátelepedik a betolakodó gonosz szívére, és megüli azt, minek folytán az ember ingerültté és elviselhetetlenné válik. Kinek az ötlete volt egyáltalán, hogy felvegyük ezt az utast? Nem Réka volt az? Hát persze. Az övé! Most meg nekem kell szaglásznom ezt a többszörösen bűzlő útitársat. Ráadásul az ambiciózus benzinkereseő akciónk is dugába dőlt. A látottak és a gondolatok egymással versenyre kelve dühítenek. Provokálni kezdek.

„Vajon a muszlimánok hova tűnhettek?” – fordulok töprengve a bratunaci ember felé, míg keresztülhajtunk azon a kőhalmon, ami Bogatici településből megmaradt. „Turci nema. Hajde svi. U Afriku... ali Arabiju.” „Hát hogy hova tűntek? A fene tudja. Eltakarodtak. Ki-ki hova. Afrikába. Illetve Arábiába” – teszi helyre maga a kérdezett a földrajzi tévedést. A mondottakat kézjelekkel kíséri. Olyanokkal, mint amikor hívatlan vendéget tessékel tovább az ember.

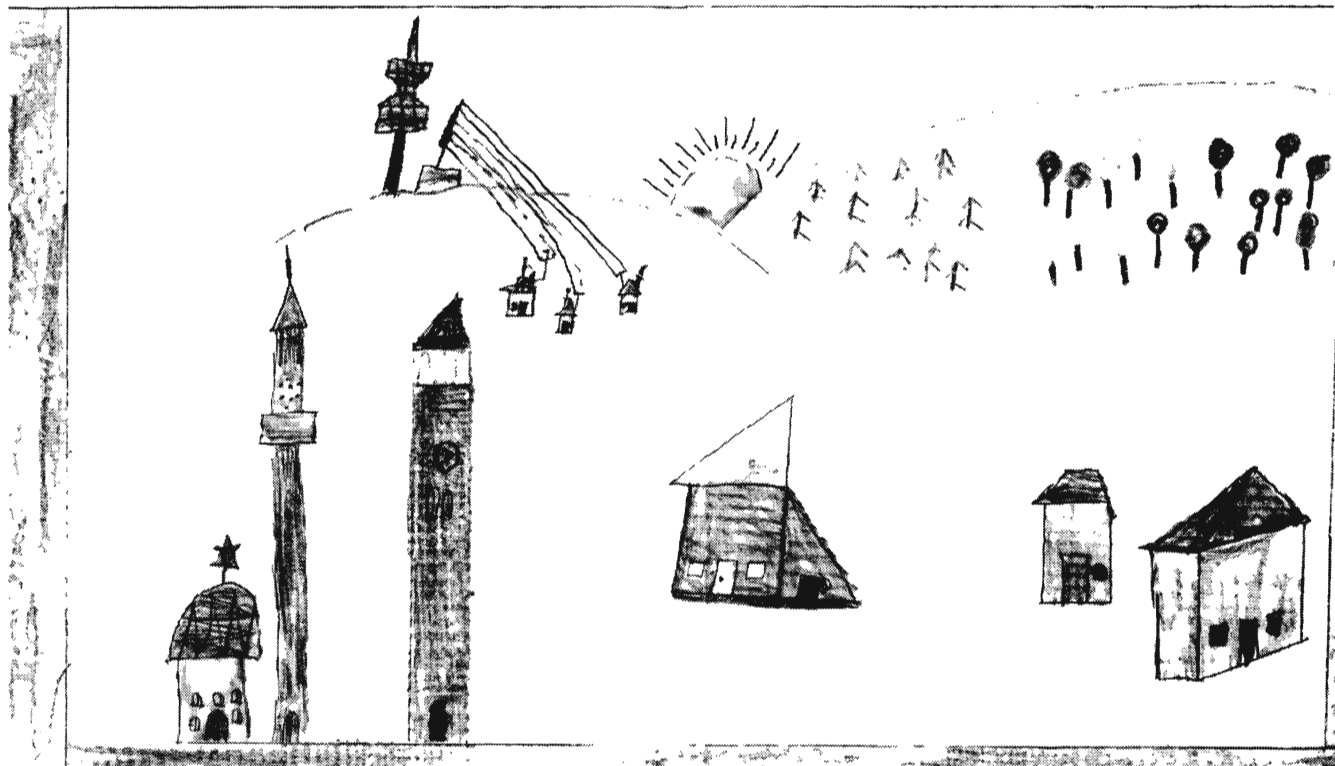
SARAJEVO

1. OKOLICA

58. OKOLICA

2

A múlt év őszi népszavazáson a boszniai Szerb Köztársaság lakosságának 96 százaléka szavazott az ENSZ összekötő bizottság által javasolt béketerv elfogadása ellen.

Egy héttel a referendum után Pale járásban autókirándulunk. Stopposokat veszünk fel.

A Szarajevó városa fölötti szerpentinén, a vracai elágazásban egyenruhás fiú int le minket. A bukott ügy képviselőit ismerjük így a német televízióból, ahogy Milan kinéz. Hosszú haja zsíros fürtökben lóg ki a sapka alól. Az útitárs káderezésünk során örömmel fedi fel, hogy kollégák vagyunk. Ő maga a palei televízió-

nak dolgozik. A katonai stúdió munkatársa. Vendégjoggal már-már visszaélő kérdésem, hogy a palei tévének van-e a katonain kívül más stúdiója is, udvariasan nevet. Milan érti a viccet. Tőle tudjuk meg a népszavazás félhivatalos végeredményét is, amin nem nevetünk: 96 százalék a nemzetieknek, 2 százalék voksolt a liberálisokra és 2 százalék érvénytelen szavazat született. Ezt az eredményt az NSDAP megirigyelhette volna.

Azt valahogy még megértem, hogy a lakosság 2 százaléka nem boldogul a szavazócécula nehézségeivel, de vajon ki lehetett az a több ezer bátor ember, aki képes volt arra, hogy fe-

héren-feketén az ellenség, a béke szekerét tolja? Milan viszont szemlátomást büszke a választási eredményeikre: „Legkésőbb most megtudja Beograd, mi hogyan gondolkozunk! Vélünk, boszniai szerbekkel nem megy a haza kiárusítása. Csűrhet, csavarhat Milošević, papolhat Izetbegović ahogy akar. Beograd itt nem parancsol.” Amilyen hosszú a vezetékem, most értem csak meg, hogy ez a szavazás a pale-belgrádi viszony erőpróbája volt. Azé a kötélhúzásé, aminek végeredményeképp áll vagy bukik majd a bosnyák béke.

Fenn a Jahorinán a Bistrik Szálló 3. emeleti szuítijében Mr. Jovan Zamitica, Karadžić elnök személyes tanácsadója éppen nyakkendőit rendez, amikor kopogunk az ajtaján. „Az ő feladata az elnök eszmei felvértezése, és nem a külföldi sajtó tájékoztatása” – tudjuk meg. Ez ügyben kopogtassunk inkább odaát Marko Gasićnál, hisz ő ezért van itt. Tőle mindent megtudhatunk. Marko egy brit útlevéllal ideérkezett történész, a szerb ügy önkéntes segítője, ötórai teához invitálna bennünket, ha lenne villany. „De hát háború van! Az áramot racionírozzák, tea csak dajcsmárkért kapható a bifében, örülünk, ha le tudjuk húzni a vécét.” És ez az a pont, ahol vitába kezdünk.

„Ha a békére hajló liberálisok szavaztak volna 96 százalékkal, most nem kellene örvendeznünk azért, mert le tudjuk húzni a vécét” – hangzik a kelepcére emlékeztető kérdésem.

Az angol nyelvben nincs tegezés és magázás. Így kötetlenül vitatkozhatunk pro és kontra béketerv, míg csak egymás arcát sejtjük ott valahol a teázóasztalka túloldalán.

„Nézze! – érvel Marko. – Ha a nemzetközi összekötő bizottság komoly tanújelét akarta volna adni kompromisszumkészségének, akkor nem járhatja le magát ennyire ezzel a béke-térképnek nevezett firkával.”

Előadásán érzem, hogy nem először szenteli idejét ennek a témának. Ujjai magabiztosan porgetik a dossziékat, majd kivágott újságcik-

kek között válogat, mire előkerül a belgrádi *Politika* napilap által leközölt térképvázlat. Szerényen, nem magas reményeket keltve simítja ki az asztalon a mellékletet, mielőtt belekezdené a terv drinántúli exegézisébe.

„Itt van például a Brčko folyosó. A szerbeknek a terv 3 l/2, szóval teljes három és fél kilométer széles, úgymond »nemzetközileg garantált« folyosót hagyna a nyugat-boszniai és a krajainai területekkel való összeköttetés biztosítására. Ezt egy gyerek is tudja, hogy katonailag egy ilyen köldökzsinórt tartani, minden oldalról szorongató ellenséggel szemben lehetlenség. A horvátok és az állandóan támadó muzulmán hadsereg a legelső barátkozási hullám eufóriáját arra használnák föl, hogy egy nagyszabású, összehangolt hadművelet eredményeként átvágják a szerbek számára létfontosságú tömlőt. Mire mennénk akkor az ENSZ nemzetközi garanciájával? Hadd ne legyek közönséges! De az annyit se érne akkor, mint a papír, amire írták.”

„Vessen csak egyetlen pillantást erre a térképre! Maga is látni fogja, mennyire elfogult javaslat volt ez a muzulmánok előnyére. Az ipari központok, a fontos vasútvonalak, a komoly infrastruktúrával rendelkező Tuzla-Zenica-Szarajevó háromszög, mind-mind a zsíros falatok a felosztás értelmében a muzulmánok ölbe hullának. Igaz, a szerbeknek a béketerv névleg meghagyná a területek több mint felét, de ezek mind értéktelenebb, majdnem lakatlan területek lennének, afféle »fehér foltok«.”

Brit-szerb vendéglátónk, a hírneves Sussex Egyetem történelem szakos diplomása addig érvel és magyaráz, míg a nap bele nem zuhan a Jahorina fenyvesei közé.

Nekünk egyre nehezebbnek tűnik követni a táncoló ujjakat az újságból kitépett térképmellékleten, melyik kérdéses területről is van éppen szó. A szoba lassan homályba burkolódzik. Villany változatlanul nincs, mert a palei Köztársaságnak még itt is, díszvendégei

patyomkinfalvában, a jahorinai Bistrik Szállón is korlátoznia kell az áramszolgáltatást. (Úgy látszik, ezek a szükségintézkedések azok, amelyek egyaránt összekötik a két ellenséges tábornokot.) A villanykörték csak egy jó félóra múlva, a vacsorához izzhatnak majd fel.

3

Ha éjszakára az elnöki tanácsadó rezidenciáján kellene maradnunk, az több száz márka érvágást jelentene újságírói költségvetésünkön. Inkább elhajtunk a főfal felé. Késő este érkezünk meg Paléba. Különböző is, sürgős dolgunk van itt. A Szerb Köztársaság olyan hely, ahol képtelenség egy külföldinek legálisan mozogni akkreditáció nélkül.

A boszniai szerbek székvárosa a háború előtt üdülőtelep volt. Ide jártak a szarajevói fejesek, nagykutyák, futó káderek vikendicázni. Az egymást váltó gyógyüdülő-vendégsereg ellenére mondán felhangokat sosem kapott a hely. Itt nem járt se Thomas Mann, se Picasso nagyvilági életet keresni. Inkább csak most, hogy Pale a világ legkisebb fővárosává avansálta magát, látogatnak ide színes egyéniségek, mint az azeri hadügyminiszter vagy a belgrádi pátriárka.

A szarajevói szerbek néhány naposra tervezett önkéntes exodusa után a falu lakossága megsokszorozódott. Az idetelepültek idővel igazodtak a helyi, falusi lakosság életmódjához. Korán kelnek és fekszenek. Este kilenc múlt. Ilyenkor itt már lehetetlen pénzért vacsorához jutni. A helység egyetlen ismert vendéglátóipari létesítménye az elnökségi kávéház, már bezárt. A sajtóiroda viszont éjjel-nappal működik, mint egy exponált mentőállomás. Minden véleménybeli differencia ellenére jó viszontlátani a rég nem látott ismerősöket. Ez a látogatás inkább hivatalos jellegű, ételt mégsem kunyerálhat egy irodában az ember. Már-már csillagokat látunk az éhségtől, mikor betévedünk a különleges rendőri erők szálláshelyére.

Egy hirtelen támadt és eloltott konyhatűz utáni fejetlenséget kihasználva belógunk az elnéptelenedett épületbe. Gyors ismerkedés után egy hajdan Szarajevót ostromló orvlövészből előléptetett rendőr hív meg minket vacsorára. Zoran, mert így hívják a bosnyák főváros Dobrinja kerületéből elszármazott harcost, a tűzből kimentett pörköltet melegíti egy alkalmi rezsón, míg mesél. Három éve, hogy lenn a városban elmérgesedtek a mesterségesen szított ellenségeskedések a különböző nemzetiségek között, és Zoran apját az ablakon keresztül lelőtte egy muzulmán szomszéd.

„Papa testét kerülgetve pakoltuk a hátizsákba, amit csak bírtunk – meséli. – Persze csak a legszükségesebbeket! A mama meg én. Aztán pucoltunk a lakásból. Először egy rokonunknál húzódtunk meg a közelben. Neki meséltük, mi is történt. Másnap reggel nyakunkba szedtük a lábunk, és felmentünk a Trebević-hegyre. Ott fenn a laktanyává lett üdülőben engem rögtön besoroztak lövészek, a mama meg takarított, főzött, mosott ránk, csinálta, amit kell.”

Zoran sznájper lett. „Sniper”, ez az angolból a szerbbe (is) bekerült jövevényszó lesből célzó harcost, mesterlövészt, orvlövészt jelent. Ha rekonstruálnom kellene a sznájper-Zoran család történetét, tárgyilagosabbá tennem a verziójukat, hamar kiderülne egy csomó dolog. Például fény derülne többek között arra, hogy Nagy Zoran – minden bizonnyal egy hithű SDS-es, ami „Srpska Demokratska Stranka”-t jelent (e név alatt Radovan Karadzsić nemzeti radikális pártja formálódott a Tito halálát követő korszakban) – lakótelepi ablakából lövöldözött Karadzsić puccsmentrendje szerint az arra tévedő járókelőkre, hogy ezáltal pánikot, felfordulást, káoszt szítson. Így adva okot a szerb parancsnokok vezetése alatt hetek óta készenlétben álló hadseregnek a beavatkozására. Egy rögtönözve képzett városi polgárőregység figyelhetett fel a fürdőszoba ablakából vadul lövöldöző csetnikre, és puffanthatta ki

onnan egy figyelmetlen pillanatában. Az eszkaláció kezdetekor több tucat hozzá hasonló orvlövész működött szerte az egész városban. Ezen kamikáze harcosok utolsóit csak hetek múltán sikerült ártalmatlanná tenni. A legvégén, a türelem fogytán egyszerűen kidobták őket az ablakon. Ott, ahol rajtaérték őket.

Így léphetett a fiatal Zoran apja nyomdokai-ba. A fiú két teljes évig sznájperkodott a Szarajevót koszorúban körülfogó hegyekben. Az egyik éjjeli bevetés során sebesítette meg a városi védők kilötte akna. Röviddel a felépülése után újra golyó találta el. Második sebesülése óta csak rendőri feladatokra osztották be. A fővárosból operáló biztonsági alakulatban szolgál. Tisztogató falvakban rendfenntartó munkát végez.

Réka a sznájperista mindennapjairól faggatja. Arra kíváncsi, volt-e rá eset, hogy Zoran távcsőves puskája célkeresztjébe valami hajdani ismerős került volna. A matektanár például, vagy volt padtársa, egy lány, akinek udvarolt. Úgy látszik, fenn a Trebevićen az emlékezet olyan gyorsan megemésztette a háború előtti időket, hogy egy ilyen mesefilmből kimontírozott kérdés képtelen kiváltani az elvárt képsort. Zoran pontos válaszából kiderül, milyen messze áll tőle egy ilyen filmbeli fordulat, mennyire más helyzeteket kreál az élet a Trebevićen. Zoran mesélni kezd, megvilágítva Szarajevó ezernapos ostromának saját szempontú vetületét. „A sznájper, ha esik, ha fagy, ott kuporog a deszkából, fatörzsekből, hullámlemezről épített leshelyén, amit homokzsákokkal bélel ki az utász a szilánkok becsapódása ellen. Az ujja nyáron ráizzad, télen ráfagy a ravaszra, mint egy hülye, úgy les órákon keresztül, történik-e valami a rábizott frontszakaszon. A pillanatra vár, mikor kerül hadászatiilag érdekes cél a fonálkeresztjébe. Azt meg, hogy mi is a „hadászatiilag értékes cél”, a napi politika dönti el a legmagasabb szinten. Egy ilyen cél lehet menetoszlop, őrhelyére igyekvő magányos rendőr, mint Briga Hamet, vagy akár egy labdázó gye-

rek is. Sznájpernek lenni elég unalmas dolog. Az órák idegőrlően telnek, a várakozás és a nélkülözés jegyében. A cigarettaszünet az egyetlen dolog, ami igazoltan kiment a puskást pár percre a kötelezettségei alól. A hosszú háború unos-untalan visszatérő dolgok végtelen sorából áll.”

Zoran jólesően figyel, ahogy eszünk. Közben a szomszéd asztalon egy lábakon álló géppisztolyt szerel szét darabjaira. Ezen magyarázza Rékának a fegyver fő elemeit.

4

Bosznia-Hercegovina térképét tanulmányozzuk. Azokat a területeket kutatjuk, melyeket a bosnyák kormánycsapatok tartanak. Itt, a térkép legnyugatibb csücskében van Travnik, a Nobel-díjas író, Ivo Andrić városa.

Hát persze, hogy fő szempontunk a turizmus. De ami a legjobban vonz engem, azok a végek, a front. Hisz fegyvert, vitézt éneklek. Travnikból kihajtva megszólítunk egy Manchesterből idekeveredett őrmestert. Az út biztonsága felől faggatjuk. Szerinte mehetünk. Nincs mitől tartanunk. Tapasztalat szerint az egyetlen rizikó a két ellenséges hadsereg közti senkiföldjén az úttest közepére helyezett aknák lehetnek. De nagyon könnyű észrevenni őket. Úgy néznek ki, mint az útépítésnél használt terelősapkák, csak fehérek, de ugyanúgy ki lehet kerülni őket. A megnyugtatósnak szánt előadás csak szkeptikusabbra hangol bennünket.

Nyolc kilométerrel Travnik mögött Türbe faluban állít meg minket az utolsó muzulmán őrszem. Mondanivalója világos. Ha továbbhaladunk, a frontok közé kerülünk. Ott biztosan löni fognak ránk. Gépkocsink civil használatra épített páncélozatlan személyautó, úgynevezett puha-kocsi, „soft car”. Ha nem hiszünk is feltétel nélkül az őrszemnek, nem látjuk értelmét, hogy próbára tegyük az igazát. Inkább a Csontváry-megjárta Jajce-vízesésnek intünk búcsút látatlanul, és visszafordulunk.

Ez a jobb napokat megélt város már nem a titkos diplomácia európai centruma. Thököly korában a helyi francia konzul és a Habsburg-tanácsadó itt veszekedett az egyik fürdőben a Szultán követével, hol is húzzák meg a Balkánon a határokat. Akit ez érdekel, annak tetszeni fog Andrič is.

Hajnalodik. Akár egy rockszínpadon, úgy élesedik a város minaretjeivel, a Vlasićra fölkapaszkodó házakkal ebben a reggeli, csak lassan emelkedő ködben. Az óváros központjában egy olasz nevű cukrászda előtt parkolunk. Fagyizunk. Kávét reggelizünk, majd felkaptatunk a Vlasić oldalába. A hegyen itt is, ott is, mindenfelé fehér turbános sírkövek állnak elszórva, mintha vetették volna őket. A dombtetőn valami papnevelde vagy zárda börtönre emlékeztető épülete áll, körülötte minaretek. Kicsi, nagy, kőből, fából, téglából. A város fölött egy csupasz hegyháton szélmérő pörög a földalatti állás tetején. Ez a Bosnyák Hadsereg meteorológiai megfigyelőállomása. Sehol egy lélek.

A bunker ajtaja tárva-nyitva. A föld alól zene szűrődik ki. Félve bár, de belépünk. A szem csak lassan szokja meg a sötétséget. Az ablaktalan helyiség egyetlen fényforrása egy tranzisztoros televízió. Előtte két ember, katonák, két fiatal fiú ül egy gyékényen. Csak most, hogy beléptünk, és itt vagyunk, hogy valamivel alább a figyelmük, amit a műsorra fordítottak. A muzulmán világ műholdcsatornáján, a Hayat Tévéen slágerlista megy. Egy fekete bőrű énekes Afrikába hív. Az ének egy hitéhez megtért amerikai boxoló, alias Muhammad Ali első Afrikába vezető útjáról szól. A visszatérő refrén azt is elárulja, pontosan hol is történt mindez a hetvenes évek derekán: „In Zaire”.

Nem lett volna szabad csak úgy betörnünk ide! De most miről beszélgessünk? Mit kérdezzünk ezektől a rajtaütésszerűen megrohant fiúktól? Együtt tévézni velük egy bunker alján, ragyogó napsütésben, ostobaság. Azt, miként

él itt ez a két elfelejtett katona, már láttuk... Bontogatják a kincstári konzervjeiket, egyiket a másik után, és leszólnak a parancsnokságra, ha fordul a szél. Kedvünkért magára hagyják a televíziót, és kibújnak a napra. Vajon válthatják-e őket? A látnivalókban gazdag tájból minden jel szerint már elégük van. Máshova vágyunk. Tán Zairéba? Mi őgyelgünk egy kicsit, mielőtt végleg alászállnánk a völgybe.

5

A Travnik várat nézegetjük, ami hajdan Krisztus király európai birodalmának utolsó bástyája volt. A törökök, miután a pompás erődöt valami csellel vagy pénzzel be-, illetve megvették, birtokbavételük jeleként egy pompás minaretet építettek a nyugati falba. A hivatalos turistaszezon jelenleg szünetel, a kapu zárva. Rékával felfedezőútra indulunk.

A várfalat körbesétálva drótkerítésnek ütközünk. Mögötte botanikuskert lehet, kísérleti ősvadon vagy valami hozzá hasonló, mert ott, a kerítésen túl olyan a táj, ahogyan a muzulmán a paradicsomot képzelem: egy árnyas, márdárdaltól hangos, vízben bővelkedő hely. Rövid keresés után a hálón végre találunk egy kerék nagyságú lyukat. Sikerül rajta átbújnunk. Növényekkel áthatolhatatlanul benőtt tündéerkertbe csöppenünk. Macséta kellene, hogy haladni tudjunk. Helyette botot törünk, és azzal vágunk utat magunknak. Valami távoli zuhatag moráját követve hamarosan egy patak – mint később térképről megállapítjuk, a Pláva – forrásrendszeréhez érkezünk. Vízvája föld alatti üregek tucatjaiból tör itt elő a jég hideg forrásvíz. Nem csoda, hogy a paradicsomi környezetben Ádámnak és Évának érezzük magunkat. Réka azon mód lehányja magáról ruháit, hogy elmerüljön a betongát előtt úszómedencévé szélesedő Plávában. Heverészünk és napozunk a kövek között.